

شنبه ۱۸ شهریور ۱۴۰۴ | ۱۶ ربیع‌الاول ۱۴۴۷

گزارش یک مهساکریندی

دریاچه ارومیه خشک شد. تصاویر تازهمنتشر شده از ناسا نشان می‌دهد که دیگر هیچ اثری از آب در پهنه‌ی گسترده آن باقی نمانده‌است؛ جایی که زمانی نماد تنوع زیستی شمال غرب ایران بود. حالا به بستر ترک‌خورده‌ای از نمک بدل شده‌است. این خشکی، تنها پیامد تغییرات اقلیمی نیست، بلکه نتیجه‌سال‌ها سوءمدیریت منابع آب، توسعه‌ناپایدار و بی‌توجهی به هشدارهای کارشناسان است.

■ ■ ■

امروز زندگی میلیون‌هائفر در اطراف این دریاچه در معرض تهدید مستقیم قرار دارد. جایی که روزگاری زیستگاه پرندگان مهاجر و گونه‌های نادر بود، حالا منبع طوفان‌های نمکی است که هوارا آلوده و نفس‌هاراتنگ کرده. این ناگهانی رخ نداده‌است؛ سال‌ها بود که هشدار داده می‌شد، اما هیچ‌گاه جدی گرفته نشد. ■ **دیگر آبی در دریاچه ارومیه باقی نمانده‌است** روز گذشته در جلسه‌علنی مجلس شورای اسلامی، سید سلمان ذاکر، نماینده استان آذربایجان غربی با بیان تذکری جدی نسبت به وضعیت بحرانی دریاچه ارومیه هشدار داد: «دیگر آبی در دریاچه ارومیه باقی نمانده‌است و باید هر چه سریع‌تر اقدامی برای احیای این دریاچه صورت گیرد.» او با اشاره به نگرانی نمایندگان مناطق شمال غرب کشور افزود: «نمایندگان آذربایجان شرقی، تبریز، اردبیل و آذربایجان غربی، به همراه بسیاری از نمایندگان دیگر، خواستار تشکیل یک نهضت ملی برای احیای دریاچه ارومیه و جلب توجه ویژه مسئولان به این بحران هستند.»

ذاکر اظهار کرد که دریاچه ارومیه یک سرمایه ملی و متعلق به همه مردم ایران است و نمایندگان مجلس نیز برای نجات آن عزمی جدی دارند: «دریاچه ارومیه متعلق به همه است و غیرت احیای آن در میان نمایندگان وجود دارد.» او در پایان با اعلام حمایت از دولت و رئیس‌جمهور در مسیر احیای دریاچه گفت: «ما از رئیس‌جمهور برای احیای دریاچه ارومیه حمایت می‌کنیم. انتظار داریم اقدامات لازم برای جلوگیری از خشک‌شدن کامل این زیست‌بوم انجام شود، چراکه ادامه این وضعیت آسیب‌های جدی و جبران‌ناپذیری به مردم وارد خواهد کرد.»

■ **فرصت در حال از دست رفتن است**

چندی پیش نیز بنفشه زهرای، مدیر مؤسسه آب دانشگاه تهران، درباره پایان فرصت احیای دریاچه هشدار داد و تأکید کرد که خشک‌شدن کامل این دریاچه تبعات ناگواری دارد: «تبعات خشکی شدگی دریاچه ارومیه تنها به گرم‌ترشدن هوای منطقه یا نمکزار شدن ختم نمی‌شود، بلکه همانند تجربه خشکی دریاچه آرال شاهد طغیان انواع سرطان‌ها، انواع و اقسام بیماری‌ها و خالی از سکنه شدن مساحت عظیمی از اطراف دریاچه خواهیم بود.»

زهرایی با اشاره به کاهش تراز دریاچه به زیر هزار و ۲۷۰متر و تأثیر آن بر افزایش دمای بی‌سابقه استان‌های آذربایجان غربی و شرقی که به بیش از ۴۱درجه رسیده‌است، افزود: «وقتی شهری که دمای بالای ۳۵درجه را تاکنون تجربه نکرده، یکباره قرار است دمای بالای ۴۳درجه را تجربه کند قطعاً مصرف آب، شرب، کشاورزی و صنایع آن نیز افزایش خواهد یافت و در همه زمینه‌ها مصرف آب و انرژی بالا خواهد رفت.» او از ادامه شدت‌های پرمصرف و وجود بیش از ۶۰هزار چاه غیرمجاز در آذربایجان غربی انتقاد کرد و هشدار

گزارش ۲

پس از انجام کارشناسی‌ها در مورد حادثه بندر شهید رجایی، در ۹۲ شاخص، ۲۱نهاد در این حادثه مقصر شناخته شده‌اند.

■ ■ ■

روز ۱۶ دیبهشت ماه امسال به واسطه آتش سوزی که در یکی از کانتینرهای واقع در محوطه کانتینری شرکت سینا، در بندر شهید رجایی رخ داد، انفجار شدیدی در محدوده وسیعی از اسکله اتفاق افتاد و موجب بروز خسارات زیادی به افر، ماشین آلات، ساختمان‌ها و تجهیزات واقع در این محدوده شد. متأسفانه در پی وقوع این حادثه، ۵۸ نفر از هموطنان جان خود را از دست داده و بیش از هزار و ۵۰۰ نفر دیگر دچار صدمه، جراحات و سوختگی‌های با درجه‌های مختلف شدند.

بالافاصله پس از بروز این حادثه، دستگاه قضایی همراه دیگر دستگاه‌های امنیتی، فراجا، امدادی و خدمت رسان در محل حادثه حاضر شد تا اقدامات لازم را در دستور کار قرار دهد.

پس از انتشار پیام تسلیت رهبر انقلاب به خانواده‌های مصیبت‌زده این حادثه و فرمایشاتی که در پی آن، مسئولان امنیتی و قضایی را موظف کردند تا هر گونه سهل‌انگاری یا تعدد را در این حادثه بررسی کنند و طبق مقررات پیگیری لازم را صورت دهند، دستگاه قضا با قوت و قدرت بیشتری آن را پیگیری کرد.

در این راستا، دادگستری دستگاه قضایی استان هرمزگان با چپنش تیم‌های کارشناسی آغاز به کار کرد تا آامی بر دردها و زخم‌های شهروندان حادثه دیده باشد و کمک کند اقدامات و همکاری‌های لازم هر چه

زودتر صورت پذیرد.

به گزارش مرکز رسانه قوه قضائیه، با گذشت بیش از چهار ماه از این حادثه تلخ، حسب ابلاغ قرار در

داد که بدون اصلاح الگوی کشت و مدیریت دقیق منابع آب، وضعیت دریاچه وخیم‌تر می‌شود و تبعات زیست‌محیطی و انسانی آن نیز فاجعه‌بار خواهد بود. مدیر مؤسسه آب دانشگاه تهران تأکید کرد که بدون همکاری و انسجام دستگاه‌های اجرایی، برنامه‌های احیای دریاچه شکست خورده و سرنوشت آن مشابه دریاچه آرال در آسیای میانه خواهد شد؛ جایی که خشک‌شدن دریاچه موجب مهاجرت گسترده نابودی معیشت‌ها شد.

■ **به کارگیری تمام توان دولت برای جلوگیری از فاجعه!**

خشک‌شدن دریاچه ارومیه واقعیتی است که صدای آن از مدت‌ها پیش از سوسی کارشناسان و مسئولان محیط‌زیست شنیده می‌شد. در نشست خبری سازمان حفاظت محیط‌زیست که ماه گذشته برگزار شد، دکتر احمد رضا لاهیجان‌زاده، معاون محیط‌زیست دریایی و تالاب‌ها، با ارائه امارهای دقیق وضعیت بحرانی این دریاچه را تشریح کرد: «بر اساس آخرین امار به‌دست آمده در ۱۱ مردادماه، تراز دریاچه ارومیه به ۱۲۶۹/۷۴ متر رسیده‌است. وسعت دریاچه تنها ۵۸۱ کیلومتر مربع است، در حالی که در ۱۱ مردادماه سال گذشته، حجم آب دریاچه بیش از ۲ میلیارد مترمکعب به‌دست.»

او به کاهش چشمگیر حجم آب این دریاچه اشاره کرد: «شوربختانه اکنون تراز آب به پایین‌ترین حد ممکن رسیده و اگر این روند ادامه یابد، دیگر عددی اعلام نمی‌شود، چراکه همین میزان، کمترین امار قابل اندازه‌گیری است.»

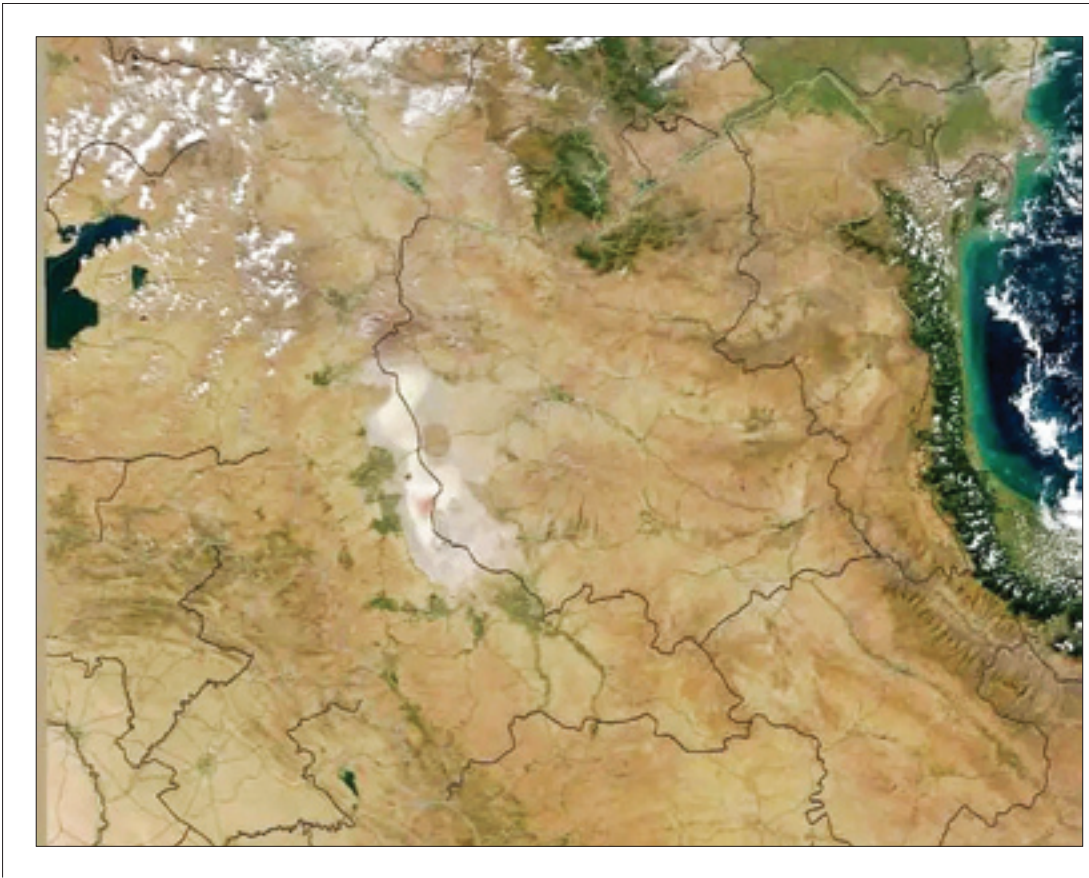
معاون سازمان محیط‌زیست ادامه داد: «افزایش دمای

جامعه

سرویس اجتماعی ۶۰۰۸۵۲۳

تصاویر ناسا، خشک‌شدن کامل دریاچه ارومیه را نشان داد

نفس‌های آخر نگین شمال غرب

هوا و تبخیر گسترده شرایط را از این هم وخیم‌تر کرده‌است. پیش‌بینی مدیر کل استان که احتمال خشک شدن کامل دریاچه تا پایان تابستان را داده‌است، کاملاً درست است و با توجه به نبود بارش‌های پاییزی، احتمال وقوع این اتفاق بسیار بالا است.» او درباره علل این بحران گفت: «خشکسالی سال آبی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ یکی از عوامل اصلی است. ما حتی در تأمین آب شرب بر برخی شهرها نیز با مشکل روبه‌رو هستیم.»

لاهیجان‌زاده در پاسخ به سؤالی درباره احتمال عدم احیای دریاچه با صراحت بیان کرد: «مطالعات انجام‌شده توسط ستاد اجرایی در سال‌های ۹۲ تا ۹۵ پیش‌بینی‌هایی از جمله خشک‌شدن کامل دریاچه و پیامدهای آن، مانند مهاجرت، افزایش بیماری‌ها، طوفان‌های گرد و غبار و نابودی معیشت‌ها را ارائه کرده‌اند. دولت تمام توان خود را برای جلوگیری از وقوع این فاجعه به کار گرفته، زیرا اگر این نقطه فراتر رود، آسیبی غیرقابل تصور به کشور وارد خواهد شد.» او در پایان خبر داد که جلسه‌ای در دولت برای تخصیص اعتبارات ویژه پروژه‌های احیای دریاچه برگزار شده و برنامه‌های سال‌آبی جاری برای جلوگیری از خشک شدن صدردصدی تدوین شده‌اند.

■ **هوز راه برای جبران بسته نیست**

در ادامه هشدارها و واکنش‌های مسئولان و کارشناسان به بحران خشک‌شدن دریاچه ارومیه، محمد درویش، فعال برجسته محیط‌زیست نیز در نشست تخصصی «اهمیت، ضرورت و تأثیر توسعه اقتصاد چرخشی در آذربایجان شرقی» به شدت از وضعیت موجود انتقاد کرد.

روزنامه جوان | شماره ۳۳۹۶

دریاچه وجود دارد، اما هرگز به شرایط ایده‌آل و برآیی سال ۱۳۷۴ باز نخواهد گشت. او با اشاره به وضعیت بحرانی دریاچه ارومیه گفت: «دریاچه پسرآب و زنده سال‌های گذشته قربانی تصمیمات اشتباه مدیرانی شده که توسعه نامتوازن را بر پایداری زیست‌محیطی ترجیح دادند و حقایق طبیعت را فدای توسعه باغات سیب و مزارع چغندر قند کردند؛ محصولاتی که با اقلیم استان آذربایجان غربی همخوانی ندارند.»

شهبازافزود: تاکنون ۷۴ سد بزرگ و کوچک برای تأمین آب این باغات و همچنین آب شرب جمعیت بیش از ۳/۵ میلیون نفری استان ساخته‌شده که تمامی این سدها از حقایق دریاچه استفاده می‌کنند. او درباره پیچیدگی‌های احیای دریاچه نیز گفت: «حیای کامل با توجه به کاهش منابع آب، تبخیر و تعرق شدید و کمبود بارش ممکن نیست و تنها بخش جنوبی دریاچه تا حدود زیادی قابل احیاست.»

این زمین‌شناس وضعیت احیای دریاچه ارومیه را بسیار پیچیده دانست: «همان‌گذر شهید کلانتری، سد بزرگی در مسیر جریان یکپارچه آب ایجاد کرده‌است. از حدود ۱۵ کیلومتر مسیر این میان‌گذر، تنها ۷/۱ کیلومتر پل دارد که امکان جریان آب بین شمال و جنوب را فراهم می‌کند و باقی مسیر به‌صورت خاک‌ریز است که مانع جریان آزاد آب شده است.» شهباز هشدار داد که اگر کشاورزی ناهمگون با اقلیم ادامه پیدا کند و دریاچه احیا نشود، مهاجرت اقلیمی شهرهای اطراف شدت خواهد گرفت و این موضوع تاب‌آوری محیطی و انسانی کشور را به خطر خواهد انداخت.

■ **فرصتی برای بازنگری و تحول**

آنچه امروز در حوضه دریاچه ارومیه رخ داده، صرفاً نتیجه یک خشکسالی طبیعی نیست، بلکه حاصل سال‌ها تصمیم‌گیری‌های نادرست، توسعه بی‌ضابطه و نادیده گرفتن واقعیت‌های اقلیمی و زیستی این پهنه آبی است. زنجیره‌ای از سیاست‌های ناهماهنگ و نادرست‌های بی‌رویه، این ذخیره باارزش طبیعی را به مرگ رسانده‌است. در چنین شرایطی، دیگر نمی‌توان از احیای کامل سخن گفت. دریاچه‌ای که زمانی بیش از ۲۰۰ میلیارد مترمکعب آب در دل خود جای می‌داد، اکنون به حدی تحلیل رفته که حتی اندازه‌گیری دقیق حجم باقی‌مانده آن دشوار است. بازگشت به آن روزهای آبادگی و بحران‌های زیست‌محیطی دارد.»

این کارشناس محیط‌زیست در بخشی از سخنانش وضعیت فاجعه‌بار دریاچه ارومیه را نمونه‌ای از شکست برنامه‌ریزی و مدیریت در کشور دانست. او با یادآوری وسعت و ظرفیت این حوضه آبی گفت: «حوضه آبریز دریاچه ارومیه ۵/۱ برابر کشور لبنان وسعت دارد و میانگین بارندگی‌اش ۲/۵ برابر متوسط کشور است، اما سوءمدیریت منابع باعث شد این فرصت طلایی به فاجعه تبدیل شود.»

با وجود این، درویش معتقد است که هنوز راه

برای جبران بسته نیست. او با تأکید بر لزوم حذف چاه‌های غیرمجاز و مدیریت علمی منابع آب گفت: «زمان سوگواری برای دریاچه ارومیه زمانی است که امید داشت.»

■ **توسعه نامتوازن کشاورزی علت اصلی بحران**

اما این نگاه خوشبینانه از سوسی برخی کارشناسان

که در معرض بحران‌های مشابه هستند، نه تنها در ایران

زمین‌شناسی، بر این باور است که هرچه امکان احیای

درسلك آفتاب

مهدی مولایی

چه خوب که آمدی!

پیش از تو سینه مستضعفان زیر سنگ‌های بزرگ و سنگین اربابان بود. پیش از تو دست‌های پینه‌بسته بردگان هیچ ناخن نداشت. همه ناخن‌کشیده. پیش از تو پیکر عریان مستضعفان بر ریگ‌های داغ صحرا بود. ناموس‌ها در ازای بدهی‌ها به کنیزی می‌رفت. پیش از تو دختر کان در گور بودند. نخل‌ها از دشمنی با صاحبان به آتش می‌رفت.

پیش از تو خانه‌های قبیله‌ه‌ری پای رازهران نابود می‌شد. دخترها به‌خاطر فقر پدران به حجله‌بیگانگان می‌فختند. اغنیایر گرده فقرآ بودند. اشراف بر سینه رعایا. پیش از تو همه‌جا تار یک بود. همه در ذلت. ناگهان تو آمدی! نور آسمان را فراگرفت. کنگره پادشاهان ریخت. بت‌های طلاکوب از طاقچه‌ها و رف‌های خانه اغنیا فروافتاد. اشراف خواب دیدند که اموالشان میان شعله افتاده‌است.

مستضعفان خواب راهایی دیدند. دختران از خواب پریدند. ناگهان تو آمدی؛ محمدآ و نام تو با خود عزت آورد. تو آمدی و بر دامنه کوه ابوقعبس فریاد کردی که «گویند لااله‌الاالله، رستگار شوید.» بعد از تو فردستان و بیچارگان عزیز شدند. زنجیرها را از پا‌ز شد و سیاهان لباس پوشیدند. گورهای آماده دخترکان، کور شد و هیچ قبیله‌ای به تاراج نرفت. تو با خود عزت آورد بودی. معجزه تو نه در چویدست نبوت بود و نه در دستی که بر سر بیماران بکشی و شفا ببخشی. تو عزت آورد بودی. عزتی که از آسمان به زمین فروافتاد و دست‌های شکسته فقیران را گرفت و چشم‌های خسته مستضعفان را روشنایی بخشید.

بعد از تو عزت، نه در صندوقچه‌های ممتولان بود، نه در تاج و تخت سلاطین. بعد از عزت در سینه آن برده حبشیی و در دستان آن رعیت ایرانی بود و راستش را اگر بخواهی این عزت هنوز جاری است. هنوز که هنوز است هر جا که نام تو برده شود، روح عزت تازه می‌شود. هر جا مسلمانان قامت به نماز می‌بندد و مقابل مستکبران و اشراف و شتمگران سینه سپر می‌کند، گویی دوباره همان وعده در گوش جهان می‌پیچد «ولله‌العزه و لرسوله و للمؤمنین.»

تو با خود عزت آوردی و چشمه عزتی که شبی در خانه عبدالمطلب جوشید، امروز در ایران و فلسطین و لبنان و یمن به جریان افتاده‌است. چشمه عزتی که تو از آن مستضعفان را سیراب کردی، حالا رود شده؛ دریا شده؛ سیل شده و بر خانه مستکبران و ظالمان تاریخ افتاده‌است.

ما همان رعیت تحت ستم پادشاهان و کاخ‌نشینان بودیم. نام تو عزیزانم کرد. و ما امت تو، از مامه و صنعا تا تهران و بیروت و غزه، عزم این داریم که بیرق سبز «محمد رسول‌الله» را مقابل چشم کوفته‌نظر دشمنان تو برافراشته سازیم. چه خوب که آمدی!

گزیده

۲۴۰۰ طرح همزمان با آغاز سال تحصیلی بهره‌برداری می‌شود

وزیر آموزش و پرورش بر عزم جدی دولت چهاردهم برای توسعه عدالت آموزشی و ارتقای کیفیت در نظام تعلیم و تربیت تأکید کرد و از اجرای طرح‌های گسترده در این حوزه خبر داد. علیرضا کاظمی، وزیر آموزش و پرورش گفت: دو برنامه مهم ریاست جمهوری، توسعه عدالت و ارتقای کیفیت در نظام تعلیم و تربیت، از کلان‌پروژه‌ها و برنامه‌های دولت چهاردهم است که تعصیب آموزش و پرورش شده‌است. وی با اشاره به برگزاری بیش از ۴۵ جلسه مشترک با رئیس‌جمهور در زمینه مسائل آموزشی افزود: امروز بیش از ۷هزارو ۴۰۰ پروژه آموزشی در سطح کشور در دستور کار است که از این میان، حدود ۲هزارو ۴۰۰ پروژه همزمان با آغاز سال تحصیلی جدید افتتاح خواهد شد. کاظمی با بیان اینکه استانداردسازی تجهیزات مدارس و تأمین نیازهای آموزشی نیز به‌طور جدی دنبال می‌شود، کیفیت‌بخشی به آموزش را گفتمان اصلی معلمان و مدیران کشور دانست. وزیر آموزش و پرورش سه مسیر مهم را برای تحقق برشرد و افزود: تسهیل دسترسی به آموزش گسترده معلمان است. آموزش نزدیک به ۶۰هزار معلم ابتدایی و ۶۰هزار معلم متوسطه در سراسر کشور، مسیر دوم شبکه‌های یادگیری معلمان با ایجاد اجتماعات یادگیری با مشارکت بیش از ۳۷۰ هزار معلم ابتدایی و حدود ۶۶۰ هزار معلم متوسطه برای تجربه‌گردانی و تولید محتوای آموزشی و مسیر سوم جشنواره تحول در روش‌های یادگیری است، یعنی اجرای برنامه ملی برای اصلاح روش‌های آموزشی و ارتقای محیط‌های یادگیری با محوریت معلمان و مدیران مدارس مدنظر باشد. وزیر آموزش و پرورش با اشاره به ضرورت همسویی آموزش و پرورش با تغییرات فناوری و نیازهای نوین جامعه گفت: با انتظارات رئیس‌جمهور فاصله داریم، اما با عهدی که امروز میان مدیران و معلمان بسته می‌شود، متعهد هستیم لحظه‌ای در مسیر ارتقای نظام تعلیم و تربیت کوتاهی نکنیم، و از پای ننشینیم.

الزنجیره

کنسرت خیابانی

معتمدی، لهر آسبی و نعمت‌اللهی

سرخنگوی شهرداری تهران از آغاز جشن‌های بزرگ وحدت اقوام با عنوان «ایران عزیز» از ۱۲ تا ۲۱ شهریور در دریاچه شهدای خلیج فارس (چیتگر) همزمان با هفته وحدت و ایام ولادت پیامبر اکرم(ص) خیر داد.

عبدالمطهر محمدخانی، سخنگوی شهرداری تهران با بیان اینکه مدیریت شهری برنامه‌ای گسترده برای تزریق شادی، ارتقای نشاط اجتماعی و حمایت از هنر و فرهنگ ایرانی در دستور کار دارد، گفت: این رویدادها با حضور چهره‌های مطرح موسیقی سنتی و پاپ، در نقاط شاخص شهر از جمله اسکله غربی دریاچه چیتگر برگزار می‌شود. وی با اشاره به استقبال گسترده مردم از رویدادهای فرهنگی در فضای باز اظهار کرد: تهران شهری زنده است و مردم آن شایسته بهره‌مندی از برنامه‌های هنری باکیفیت هستند. پس از دو ماه عزاداری محرم و صفر، اکنون زمان آن رسیده که با حفظ حرمت این ایام، نشاط اجتماعی را به شهر بازگردانیم. محمدخانی با بیان اینکه برنامه اجراها از ۱۲ شهریور هر روز از ساعت ۱۷ تا ۲۳ آغاز شده‌است، توضیح داد: برنامه‌ها شامل کنسرت‌ها، نقالی، برنامه کودک، مسندآب کمدی و گروه‌های موسیقی خواهد بود. رئیس مرکز ارتباطات و امور بین‌الملل شهرداری تهران با تأکید بر اینکه برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی نه‌تنها به ارتقای فرهنگ عمومی کمک می‌کند، بلکه به رونق گردشگری شهری و اقتصاد محلی نیز یاری می‌رساند، عنوان کرد: گروه‌های موسیقی از ساعت ۱۹:۳۰ تا ۲۰:۳۰ از اسکله غربی دریاچه چیتگر روی صحنه می‌روند. روز دوشنبه ۱۷ شهریور اجرای محمد معتمدی روی صحنه جشنواره ایران عزیز رفت. وی اضافه کرد: به ترتیب در شب‌های ۱۸ و ۱۹ شهریورماه گروه علی‌اکبر آهسته اجرا خواهند داشت و پس از آن در شب‌های ۲۰ و ۲۱ شهریورماه طبق زمان‌بندی صورت‌گرفته گروه روناک و روزبه نعمت‌اللهی شب‌های پایانی اجرای این جشنواره را عهده‌دار خواهند شد.